

Plan mot diskriminering och kränkande behandling 2026

Vuxenutbildningen i Östhammars kommun

INLEDNING

Rätten till likabehandling hör till de grundläggande mänskliga rättigheterna. Alla elever i skolan har samma rättigheter och rätt att vistas i skolan utan att utsättas för trakasserier eller kränkande behandling.

Enligt diskrimineringslagen (2008:567) och skollagen (2010:800) ska skolan arbeta med att förebygga och främja arbete för att inom verksamheten motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning och ålder. Skolan ska arbeta med aktiva åtgärder genom att:

- undersöka om det finns risker för diskriminering – inklusive trakasserier och sexuella trakasserier – eller repressalier (bestraffning) eller andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter
- analysera orsakerna till de risker och hinder som har upptäckts
- åtgärda – genomföra åtgärder för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter
- följa upp och utvärdera arbetet

I den här *planen mot diskriminering och kränkande behandling* redovisas det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet samt kortsiktiga och långsiktiga mål och bygger på en kartläggning som utgår från skolans verksamhet. Planen ska vara välbekant för alla på Vuxenutbildningen och årligen följas upp och ses över. Arbetet ska göras i samverkan med eleverna vid skolan.¹

Vision

Vuxenutbildningen ska präglas av trygghet och studiero och lärande och kunskap sätts i fokus. Här bemöts man med respekt, blir positivt uppmärksammas och känner sig behövd och trygg. Ingen på skolan ska bli utsatt för kränkning, diskriminering eller trakasserier.

Bakgrund

Alla på Vuxenutbildningen har rätt att vistas i en trygg skolmiljö som främjar inläring och personlig utveckling. Det innebär att ingen ska behöva känna sig kränkt på grund av sin religion, sitt kön, sin etniska tillhörighet, sin sexuella läggning eller sin funktionsvariation.

Det är alla elevers rättighet att vistas i en miljö där det inte förekommer mobbning, hot, trakasserier eller kränkningar i någon form. Det är skolans ansvar att motverka detta (Skollagen 6 kap) och att arbeta förebyggande för att det inte ska uppstå. På Vuxenutbildningen accepteras inte någon form av kränkande behandling som mobbning,

---

¹ En plan mot kränkande behandling enligt 6 kap. 8 § skollagen (2010:800) ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Förordning (2016:1011).

diskriminering, sexuella trakasserier, våld eller hot. Det gäller såväl mellan elever som mellan personal och mellan personal och elever. Både personal och elever har ett gemensamt ansvar för att aktivt förebygga och motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Definitioner

Diskriminering är när skolan behandlar en elev sämre än andra elever på grund av kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning eller ålder. Det finns olika former av diskriminering enligt lagen. De är:

- direkt diskriminering
- indirekt diskriminering
- bristande tillgänglighet
- trakasserier
- sexuella trakasserier

Trakasserier är när någon kränker en elevs värdighet och det har samband med kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning eller ålder. Det kan handla om att retas, mobba, frysa ut någon, knuffas med mera.

Kränkande behandling är när någon kränker en elevs värdighet och det inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Gemensamt för all kränkande behandling är när någon eller några kränker principen om människors lika värde.²

Mobbning innebär att en person av andra utsätts för upprepade och systematiska trakasserier. Det är också mobbning när en person systematiskt blir "utfrysad" av andra personer. Mobbning är ett komplicerat, känsligt och laddat problem. Ibland är det dessutom dolt och svårt att upptäcka. Den kan ske genom fysiskt våld, men även psykiskt våld som uttrycks i ord eller genom kroppsspråk. Indirekt kan det även uttryckas genom social isolering eller genom utfrysning av någon ur kamratgruppen eller klassen.

Sexuella trakasserier avser inte bara sådant sexuellt ofredande som är straffbart enligt brottsbalken utan alla beteenden med sexuell anknytning som uppfattas som obehagliga, kränkande eller diskriminerande.

Främlingsfientlighet är exempel på attityder och värderingar som innehåller en motvilja mot en människa som genom sina yttre kännetecken, kulturella och beteendemässiga särdrag, sägs tillhöra och representera en viss grupp. Begreppet förutsätter att något kan betraktas som (och göras) främmande. Det handlar om våra föreställningar av vad som uppfattas som

---

² Mer om kränkande behandling finns i Skollagens (2010:800)1 kap. 5, 8, 9 §§; 5 kap. 22 §; 6 kap. 1 §.

främmande och inte. Detta har att göra med normer och normskapande. Typiskt för både främlingsfientlighet och rasism är också att man generaliserar och har föreställningar om att man kan klumpa ihop människor i enhetliga grupper istället för att se till varje unik individ. En person som uttrycker sig och agerar i enlighet med sin främlingsfientliga attityd och värdering kan utsätta andra för kränkande behandling och diskriminering.³

Kränkningar kan försiggå på alla nivåer i skolans organisation och kan vara:

- Fysiska (t.ex. att bli utsatt för slag och knuffar)
- Verbala (t.ex. att bli hotad eller bli kallad för något som upplevs nedsättande)
- Icke verbala (t.ex. kroppsspråk som gester, miner mm)
- Psykosociala (t.ex. att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning)
- Text- och bildburna (t.ex. klotter, brev och lappar, e-post, SMS, sociala media.)

Förebygga, upptäcka och motverka kränkande behandling

Personal och elever

Alla har ett ansvar för att skapa ett klimat på Vuxenutbildningen där vi visar varandra ömsesidig respekt. Det är personalens skyldighet att arbeta förebyggande genom att aktivt arbeta för en god arbetsmiljö samt genom att vara en god och positiv förebild. Vi arbetar aktivt med värdegrundsarbetet för att främja elever och personals trivsel och välmående i skolan.

Behov av stöd

Målet för den kommunala vuxenutbildningen är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling.

(Skollagen 20 kap. 2 §)

Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar.

(Skollagen 20 kap. 2 §)

Skolledning

Skolledningen har det övergripande ansvaret för att likabehandlingsplanen följs, att den förankras hos elever och personal och att den skrivs om varje år. Skolledningen ansvarar för att uppmärksammade fall av kränkande behandling tas upp och dokumenteras enligt gällande regler. Det är också skolledningens ansvar att fysisk och psykisk miljö på skolan utformas utifrån ett likabehandlingsperspektiv. Skolledningen stödjer det förebyggande arbetet och ser till att personal erhåller information och relevant kompetens.

---

³ Skolverket, "Centrala begrepp", 2015. Även Diskrimineringsombudsmannen, "Viktiga begrepp", 2016.

Utreda och åtgärda kränkande behandling

Kränkande behandling mellan elever

Personal som uppmärksammar kränkande beteende i skolan, skall reagera skyndsamt och tydligt. Rektor ska informeras. Elev som uppmärksammar kränkande beteende i skolan bör reagera och föra informationen om det inträffade vidare.

Den utsatta personen avgör själv om han eller hon känner sig kränkt.

Den elev som känner sig kränkt måste få bli uppmärksammas direkt i samtal. Samtalen ska följas upp tills man med säkerhet vet att kränkningen upphört. Vid allvarliga fall av kränkning/mobbning lämnas en polisanmälan in. Fysiskt våld polisanmäls alltid. Det är rektor som beslutar om polisanmälan.

Åtgärder i övrigt ska grundas på utredningen av vad som skett i det speciella fallet och bör riktas till både den/de som blivit utsatt/a och till den/de som utövat kränkningen. Åtgärder kan innebära riktade insatser till klasser, samtal, medling eller anmälan till polis. Varje ärende ska följas upp, dokumenteras och utvärderas. Vidare är det rekommenderat att inblandade parter får vederbörlig återkoppling under och efter ärendets gång.

Skolledningen har det yttersta ansvaret för att en utredning startas och för att åtgärder sätts in.

Kränkande behandling mellan personal och elever och mellan personal

På samma sätt som kränkande behandling mellan elever är oacceptabelt är också kränkningar mellan personal och mellan personal och elever något som inte accepteras och som aktivt ska motarbetas och förebyggas

Om en kränkning skett bör drabbad skyndsamt anmäla detta. Den personal som bevittnar ett kränkande beteende ska omedelbart agera.

Elev som uppmärksammar någon form av kränkning i skolan bör reagera och föra information om det inträffade vidare.

När en elev känner sig kränkt av någon vänder sig eleven till mentor, rektor eller annan personal.

Rektor och den som blivit anmäld informeras, om så önskas tillsammans med en facklig representant. Rektor vidtar en utredning.

De inblandade ska få möjlighet till samtal med varandra. Samtalet kan ske enskilt, tillsammans med rektor eller annan personal utifrån önskemål och ärendets art. Beroende

på kränkningens art kan en polisanmälan bli aktuell. Om en kränkning skett bör den som blir drabbad skyndsamt reagera. Anställd som ser händelsen skall agera.

Försök att aldrig agera i affekt! – Tala bara om att uppträdandet ej accepteras och att händelsen kommer att tas upp i ett senare skede.

Dokumentera vad som hänt och lämna till rektor. Rektor avgör fortsatt handläggning.

Uppföljning, utvärdering, och upprättande av ny plan.

Uppföljning och utvärdering av skolans arbete med att förebygga, upptäcka och åtgärda kränkning, diskriminering och trakasserier ska göras årligen innan nästa års likabehandlingsplan upprättas. En utvärdering görs utifrån de ärenden som uppkommit under året.

I utvärderingen deltar personal, elever och skolledning. Följande frågor behandlas

1. Har likabehandlingsplanen nått ut till alla?
2. Vilka förebyggande åtgärder har vidtagits under året? Vilka förebyggande åtgärder ska vidtas under nästkommande år?
3. Hur har ärenden hanterats och följts upp under året?
4. Bör något ändras i likabehandlingsplanen?

Vuxenutbildningen i Östhammars kommun, januari 2026

Magnus Kjellsson
Rektor